

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) มีจุดเน้นที่สำคัญคือ การพัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีทักษะ และสามารถสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต เพราะเชื่อว่าคนเมื่อได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพสูงขึ้นแล้วจะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549: 12)

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้เกิดความเจริญงอกงามสูงสุดทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และในการจัดศึกษาจำเป็นต้องอาศัยครูผู้สอนเป็นกลไกสำคัญ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2548: บทนำ) ทั้งนี้เนื่องจากครูมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทุกด้านตรงตามเป้าหมายในการจัดการศึกษา และทิศทางการพัฒนาประเทศ

การที่ครูจะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องมีความรู้ความสามารถ มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ มีความรู้ที่ทันสมัย กว้างขวาง รู้เท่าทันโลก ก้าวทันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรอบด้าน (ยนต์ ชุ่มจิต 2550: 145) นอกจากนี้ต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าวแล้ว ครูยังต้องมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ตามข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพทางการศึกษา พ.ศ. 2548 ซึ่งคุรุสภากำหนดขึ้นเพื่อให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามมาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บรรลุผลสำเร็จตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศและมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้บนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากลนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้

กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติให้โรงเรียนที่มีความพร้อมสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้หลายรูปแบบ เช่น โรงเรียนสองภาษา โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนในฝัน เป็นต้น (สริกรมณีนทร์ 2546: 1)

สำหรับรูปแบบการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นภาษาอังกฤษหรือโรงเรียนสองภาษามีจุดประสงค์สำคัญคือ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนของรัฐและเอกชนจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษให้มีคุณภาพทุกระดับการศึกษา โดยในระดับก่อนประถมศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ไม่เกินร้อยละ 50 ของเวลาเรียนทั้งหมด ส่วนในระดับประถมศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และพลศึกษา สำหรับระดับมัธยมศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ยกเว้นภาษาไทย และสังคมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย กฎไทย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย (กระทรวงศึกษาธิการ 2544: 3)

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสองภาษาหรือโรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตรสองภาษานั้น นอกจากครูผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดีแล้ว ครูผู้สอนทั้งที่เป็นคนไทยและเป็นคนต่างชาติต้องมีความรู้ความสามารถและมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ตามมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา อย่างไรก็ตาม จากรายงานผลการตรวจเยี่ยมโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตรสองภาษาส่วนใหญ่ยังมีความยากเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (วีรณัฐ ปิณฑวนิช 2547: 14) ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจมีสาเหตุมาจากครูผู้สอนมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้บางประการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา โรงเรียนในเครือสารสาสน์ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยมีโรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตรสองภาษา จำนวน 13 โรงเรียน จากโรงเรียนในเครือสารสาสน์ทั้งหมด 22 โรงเรียน และแม้ว่าโรงเรียนในเครือสารสาสน์ที่เปิดสอนหลักสูตรสองภาษาทุกโรงเรียนจะมีความมุ่งมั่นในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่นับถึงขณะนี้ ยังไม่ปรากฏว่า ได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนหลักสูตรสองภาษาแต่อย่างใด ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนหลักสูตรสองภาษาที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนในเครือสารสาสน์ ทั้งนี้ เพื่อนำผลจากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางใน

การปรับปรุง และพัฒนาครูผู้สอนหลักสูตรสองภาษาให้มีความรู้ ความสามารถ และมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

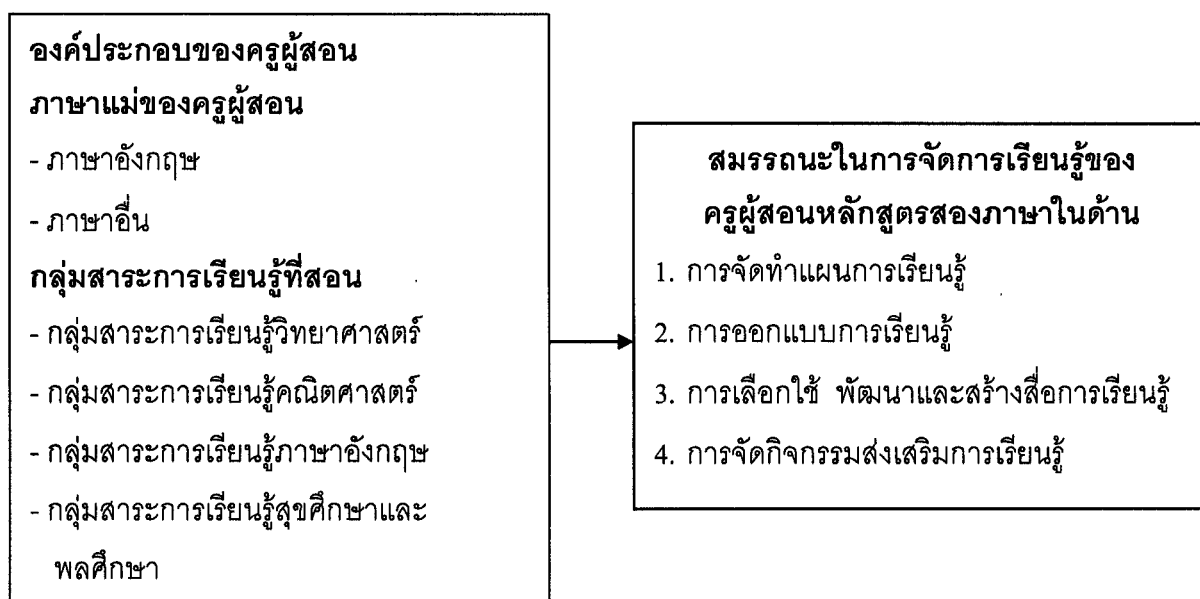
2.1 เพื่อศึกษาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนหลักสูตรสองภาษาโรงเรียนในเครือสารสาสน์

2.2 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนหลักสูตรสองภาษาโรงเรียนในเครือสารสาสน์ จำแนกตามภาษาแม่ และกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนหลักสูตรสองภาษาโรงเรียนในเครือสารสาสน์

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษา พุทธศักราช 2548 มาเป็นกรอบในการวิจัย ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 ครูผู้สอนหลักสูตรสองภาษาที่มีภาษาแม่ต่างกัน มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้แตกต่างกัน

4.2 ครูผู้สอนหลักสูตรสองภาษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกัน มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ แตกต่างกัน

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษา พุทธศักราช 2548 จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดทำแผนการเรียนรู้ 2) การออกแบบการเรียนรู้ 3) การเลือกใช้ พัฒนา และสร้างสื่อการเรียนรู้ 4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

5.2 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนหลักสูตรสองภาษาโรงเรียนในเครือสารสาสน์จำนวน 608 คน จำแนกเป็นครูที่มีภาษาแม่เป็นภาษาอังกฤษ 317 คน และครูที่มีภาษาแม่เป็นภาษาอื่น 291 คน จาก 10 โรงเรียน

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

5.3.1 *ตัวแปรต้น* ได้แก่ 1) ภาษาแม่ของครูผู้สอน จำแนกเป็นภาษาอังกฤษและภาษาอื่น และ 2) กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน จำแนกเป็น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

5.3.2 *ตัวแปรตาม* ได้แก่ สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ 2) ด้านการออกแบบการเรียนรู้ 3) ด้านการเลือกใช้ พัฒนาและสร้างสื่อการเรียนรู้ และ 4) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครู หมายถึง ความรู้ความสามารถของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

6.1.1 การจัดทำแผนการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ความสามารถของครูผู้สอนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยจัดเป็นขั้นตอน ตั้งแต่วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้เพื่อนำมากำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของครู โดยตั้งชื่อแผนตามหัวข้อสาระการเรียนรู้ กำหนดจำนวนเวลา ระดับชั้นที่สอน กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องวัตถุประสงค์การเรียนรู้รายภาคและรายปี วิเคราะห์เนื้อหาการเรียนรู้ เลือกกิจกรรมและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม เลือกสื่ออุปกรณ์สำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ กำหนดวัดผลประเมินผลทั้งที่เกิดระหว่างเรียนและหลังเรียน

6.1.2 การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ความสามารถของครูผู้สอนในการวิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้ เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้ การเลือกรูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับวัยสอดคล้องกับความคิดและความสนใจของผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

6.1.3 การเลือกใช้ พัฒนา และสร้างสื่อการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ความสามารถของครูผู้สอนในการเลือกใช้สื่อต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และตรงกับวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายในการสอน รวมทั้งมีความสามารถในการใช้สื่อ ประเภทเทคโนโลยีต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีความสามารถในการพัฒนาสื่อที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และมีความสามารถในการเป็นผู้นำให้กับผู้เรียนในการสร้างสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย

6.1.4 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ความสามารถของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามความคิดและความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวัยของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ฝึกการแก้ปัญหาและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

6.2 หลักสูตรสองภาษา หมายถึง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ในทุกกลุ่มสาระการ

เรียนรู้ ยกเว้นภาษาไทยและสังคมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย กฎหมายไทย ประเพณีและวัฒนธรรม

6.3 **ครูผู้สอน** หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในหลักสูตรสองภาษาโรงเรียนในเครือ สาราสน์ ปีการศึกษา 2549

6.4 **โรงเรียนในเครือสarasas** หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่มีผู้รับใบอนุญาตคน เดียว แต่มีโรงเรียนในความรับผิดชอบหลายแห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ โรงเรียนสarasasพิทยา โรงเรียนสarasasเอกตรา โรงเรียนสarasasวิเทศสายไหม โรงเรียน สarasasวิเทศบางบอน โรงเรียนสarasasวิเทศธนบุรี โรงเรียนสarasasวิเทศศึกษา โรงเรียน สarasasวิเทศบางบัวทอง โรงเรียนสarasasวิเทศร่มเกล้า โรงเรียนสarasasวิเทศนิมิต ใหม่ และ โรงเรียนสarasasวิเทศรังสิต

6.5 **ภาษาแม่ของครูผู้สอน** หมายถึง ภาษาแรกที่ครูผู้สอนใช้ในการสื่อสาร จำแนก เป็น

6.5.1 **ภาษาอังกฤษ** หมายถึง ครูผู้สอนที่มีภาษาแม่เป็นภาษาอังกฤษ เช่น ครูที่ เป็นคนอังกฤษ อเมริกัน แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เป็นต้น

6.5.2 **ภาษาอื่น** หมายถึง ครูผู้สอนที่มีภาษาแม่เป็นภาษาอื่น ที่ไม่ใช่ ภาษาอังกฤษ แต่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี เช่น ครูที่เป็นคนไทย ฟิลิปปินส์ เยอรมัน ฝรั่งเศส และสิงคโปร์ เป็นต้น

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะมีประโยชน์ ดังนี้

7.1 ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนหลักสูตรสอง ภาษาโรงเรียนในเครือสarasas

7.2 ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนหลักสูตร สองภาษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น